Data publikacji: 16-11-2018

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX KADENCJA

Warszawa, dnia 8 listopada 2018 r. **Druk nr 1017**

KOMISJA
PRAW CZŁOWIEKA,
PRAWORZĄDNOŚCI I PETYCJI

Pan
Stanisław KARCZEWSKI
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Na podstawie art. 90d ust. 1 pkt 1 Regulaminu Senatu Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji wnosi o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Do reprezentowania Komisji w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniony jest senator Robert Mamątow.

W załączeniu przekazuję projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

Przewodniczący Komisji
Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
(-) Robert Mamątow

projekt

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

Art. 1. W ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487, z późn. zm.[1)]) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 13:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Napoje alkoholowe dostarcza się do miejsc sprzedaży tylko w naczyniach zamkniętych, na których umieszczone są:

1) oznaczenie nazwy producenta, rodzaju i ilości napoju oraz jego mocy;

2) informacja o szkodliwości spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży lub karmiące piersią.”,

b) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, wielkość, zakres, wzór i sposób umieszczania informacji, o której mowa w ust. 1 pkt 2, zapewniając, aby informacja ta była widoczna, zrozumiała i jednoznaczna.”;

2) w art. 13^1:

a) w ust. 1 w pkt 8 w lit. d kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 9 w brzmieniu:

„9) zawiera informację o szkodliwości spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży lub karmiące piersią.”,

b) po ust. 10 dodaje się ust. 10a w brzmieniu:

„10a. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, sposób i zakres informowania, o którym mowa w ust. 1 pkt 9, zapewniając, aby przekazywana informacja była zrozumiała i jednoznaczna.”.

Art. 2. Napoje alkoholowe dostarczone do miejsc sprzedaży w naczyniach niespełniających wymagania, o którym mowa w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zmienianej

---

[1)] Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2245 i 2439 oraz z 2018 r. poz. 310, 650 i 1669.

w art. 1, mogą być sprzedawane nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

U Z A S A D N I E N I E

1. Cel projektowanej ustawy

Celem projektu ustawy jest realizacja postulatów zawartych w petycji indywidualnej P 9-36/17 wniesionej do Senatu w dniu 20 września 2017 r.

Autorka petycji postuluje nałożenie na producentów i dystrybutorów napojów alkoholowych obowiązku umieszczania na etykiecie produktu czytelnych i wyraźnych informacji o szkodliwości spożywania alkoholu przez kobiety będące w ciąży. Informacja na opakowaniach napojów alkoholowych powinna ostrzegać przed tym, że alkohol spożywany przez kobiety w ciąży, nawet w niewielkiej dawce, może mieć destrukcyjny wpływ na życie i zdrowie dziecka rozwijającego się w łonie matki. Umieszczenie takiej informacji na opakowaniach napojów alkoholowych miałoby ponadto na celu uwrażliwienie społeczeństwa na problem tzw. Płodowego Zespołu Alkoholowego (FAS – Fetal Alcohol Syndrome).

W literaturze naukowej podkreśla się, że fakt spożywania napojów alkoholowych przez kobiety będące w ciąży nie pozostaje obojętny dla nienarodzonego dziecka a konsekwencje jakie wiążą się z prenatalną ekspozycją na alkohol mogą dotyczyć zmian fizykalnych i zdrowotnych, jak i funkcjonowania psychicznego i społecznego, określanych jako Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (FASD). Wskazuje się ponadto, że FASD nie dotyczy tylko kobiet w ciąży pijących szkodliwie, czy ryzykownie, ale również takich, które spożywają alkohol umiarkowanie lub sporadycznie. Dzieje się tak z uwagi na fakt, że nie ma bezpiecznej dawki alkoholu, której wypicie nie byłoby obarczone ryzykiem dla dziecka w łonie matki. Wskazuje się, że pomimo wzrostu świadomości społeczeństwa, problem spożywania alkoholu w ciąży nadal dotyczy znaczącej ilości Polek. Próby oszacowania skali tego zjawiska wskazują na niepokojąco dużą rozpiętość wyników, od 5% do 10% według raportów GIS z 2013 r. i 2017 r. na temat zachowań zdrowotnych kobiet w ciąży, aż do 30% wg E. Fijołek (2013 r.)[1)] .

Z związku z powyższym zwraca się uwagę na konieczność podejmowania wszelkich działań przeciwdziałających zjawisku FASD. Informacje ostrzegawcze na opakowaniach

---

[1)] Fijołek E. „*Analiza wiedzy kobiet z województwa warmińsko-mazurskiego na temat Płodowego Zespołu Alkoholowego (FAS)*". Przedsiębiorczość i Zarządzanie. Wybrane problemy organizacji i zarządzania w pielęgniarstwie. Pielęgniarstwo bez granic. Łódź, Społeczna Akademia Nauk, 2013 r.

napojów alkoholowych uznaje się za jeden z elementów działań profilaktycznych i edukacyjnych w tym zakresie.

Projekt ustawy zmierza do nałożenia obowiązku umieszczania informacji o szkodliwości spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży lub karmiące piersią na naczyniach, w których napoje alkoholowe są dostarczane do miejsc sprzedaży. Szczegóły informacji na temat szkodliwości alkoholu dla kobiet w ciąży i karmiących piersią, w tym wielkość, zakres, wzór i sposób umieszczania takiej informacji na naczyniach, określi minister właściwy do spraw zdrowia, w drodze rozporządzenia.

W trakcie prac nad petycją podjęto decyzję o rozszerzeniu zakresu projektowanej nowelizacji. Dodatkowo proponuje się nałożenie obowiązku informacyjnego na temat szkodliwości spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży i karmiące piersią również w odniesieniu do reklamy i promocji piwa. Sposób i zakres informowania w przekazach reklamowych i promocyjnych o szkodliwości alkoholu, określony zostanie w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw zdrowia.

2. Różnice między obowiązującym a projektowanym stanem prawnym

Aktualnie obowiązująca ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U z 2016 r. poz. 487, z późn. zm.) stanowi w art. 13 ust. 1, że napoje alkoholowe dostarcza się do miejsc sprzedaży tylko w naczyniach zamkniętych, z oznaczeniem nazwy producenta, rodzaju i ilości napoju oraz jego mocy. Zgodnie z art. 13 ust. 2 w miejscach sprzedaży i podawania napojów alkoholowych powinna być uwidoczniona informacja o szkodliwości spożywania alkoholu.

Nie istnieje zatem ustawowy obowiązek umieszczania informacji ostrożnościowych na naczyniach, w których dostarcza się napoje alkoholowe do miejsc sprzedaży. Spotykane w obrocie opakowania produktów alkoholowych z komunikatem o treści: „W ciąży nie piję alkoholu”, bądź z ostrożnościowym znakiem graficznym są umieszczane przez przedsiębiorców na zasadzie dobrowolności. Znaki te znajdują się wyłącznie na wybranych produktach alkoholowych (głównie na opakowaniach, w których sprzedawane jest piwo). Biorąc pod uwagę, że oznaczenia te są rozpoznawalne i pełnią istotną funkcję ostrzegawczą, zasadnym jest wprowadzenie obowiązku umieszczania stosownej informacji na wszystkich naczyniach napojów alkoholowych.

Kwestie reklamy i promocji napojów alkoholowych w aktualnie obowiązującym stanie prawnym reguluje art. 13^1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Przepis ten wprowadza na obszarze kraju zakaz reklamy i promocji napojów alkoholowych, z wyjątkiem piwa. Reklama i promocja piwa jest dozwolona pod warunkiem, że:

1) nie jest kierowana do małoletnich;
2) nie przedstawia osób małoletnich;
3) nie łączy spożywania alkoholu ze sprawnością fizyczną bądź kierowaniem pojazdami;
4) nie zawiera stwierdzeń, że alkohol posiada właściwości lecznicze, jest środkiem stymulującym, uspakajającym lub sposobem rozwiązywania konfliktów osobistych;
5) nie zachęca do nadmiernego spożycia alkoholu;
6) nie przedstawia abstynencji lub umiarkowanego spożycia alkoholu w negatywny sposób;
7) nie podkreśla wysokiej zawartości alkoholu w napojach alkoholowych jako cechy wpływającej pozytywnie na jakość napoju alkoholowego;
8) nie wywołuje skojarzeń z:
   a) atrakcyjnością seksualną,
   b) relaksem lub wypoczynkiem,
   c) nauką lub pracą,
   d) sukcesem zawodowym lub życiowym.

W myśl art. 13^1 ust. 2 reklama i promocja piwa nie może być prowadzona:

1) w telewizji, radiu, kinie i teatrze między godziną 6.00 a 20.00, z wyjątkiem reklamy prowadzonej przez organizatora imprezy sportu wyczynowego lub profesjonalnego w trakcie trwania tej imprezy;
2) na kasetach wideo i innych nośnikach;
3) w prasie młodzieżowej i dziecięcej;
4) na okładkach dzienników i czasopism;
5) na słupach i tablicach reklamowych i innych stałych i ruchomych powierzchniach wykorzystywanych do reklamy, chyba że 20% powierzchni reklamy zajmować będą widoczne i czytelne napisy informujące o szkodliwości spożycia alkoholu lub o zakazie sprzedaży alkoholu małoletnim;
6) przy udziale małoletnich.

Przepis art. 13^1 ust. 11 upoważnia ministra właściwego do spraw zdrowia do określenia, w drodze rozporządzenia, wielkości, treści, wzoru i sposobu umieszczania na słupach i tablicach reklamowych i innych stałych i ruchomych powierzchniach wykorzystywanych do reklam (o których mowa w art. 13^1 ust. 2 pkt 5), napisów informujących o szkodliwości spożycia alkoholu lub o zakazie sprzedaży alkoholu małoletniemu, mając na względzie ograniczenie spożycia alkoholu oraz przeciwdziałanie alkoholizmowi wśród młodzieży. Wydane na tej podstawie rozporządzenie z dnia 6 listopada 2003 r. w sprawie treści, wielkości, wzoru i sposobu umieszczania na reklamach piwa napisów informujących o szkodliwości spożywania alkoholu lub o zakazie sprzedaży alkoholu małoletnim (Dz. U. Nr 199, poz. 1950) w § 1 ust. 1 stanowi, iż na reklamach piwa umieszczanych na słupach i tablicach reklamowych i innych stałych i ruchomych powierzchniach wykorzystywanych do reklamy umieszcza się napis informujący o:

1) szkodliwości spożywania alkoholu, o treści:

„1/2 litra piwa zawiera 25 gramów czystego alkoholu etylowego. Nawet taka ilość szkodzi zdrowiu kobiet w ciąży i jest niebezpieczna dla kierowców” lub

2) zakazie sprzedaży napojów alkoholowych małoletnim, o treści:

„1/2 litra piwa zawiera 25 gramów czystego alkoholu etylowego. Sprzedaż alkoholu osobom do lat 18 jest przestępstwem”.

Napisy takie umieszcza się w górnej części reklamy, na stanowiącej 20 % reklamy powierzchni podzielonej poziomo na dwie równe części, w taki sposób, aby odległości liter od dolnej i górnej krawędzi części tła były nie większe niż 1/4 wysokości liter, a odległość między wierszami nie większa niż wysokość liter. Napisy drukuje się w sposób wyróżniający się od kolorystyki reklamy, w kolorze czerwonym na białym tle lub w kolorze białym na czerwonym tle, wielkimi literami (wersalikami), czcionką Avalon, Avant Garde lub Arial o grubości stanowiącej 20-25 % jej wysokości.

Niezależnie od obowiązywania wskazanych powyżej regulacji, uznano za konieczne rozszerzenie zakresu informowania o szkodliwości alkoholu dla kobiet w ciąży i karmiących piersią poprzez objęcie obowiązkiem informacyjnym wszystkich przekazów reklamowych i promocyjnych dotyczących piwa.

3. Rozwiązania szczegółowe oraz przedstawienie założeń podstawowych aktów wykonawczych do ustawy

Proponuje się nowelizację art. 13 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi poprzez wskazanie, że napoje alkoholowe dostarcza się do miejsc sprzedaży w naczyniach zamkniętych, na których umieszczone jest nie tylko oznaczenie nazwy producenta, rodzaju i ilości napoju oraz jego mocy, ale także informacja o szkodliwości spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży lub karmiące piersią. Proponuje się ponadto, aby minister właściwy do spraw zdrowia określił, w drodze rozporządzenia, wielkość, zakres, wzór i sposób umieszczania informacji o szkodliwości alkoholu dla kobiet w ciąży i karmiących piersią. Minister w rozporządzeniu zdecyduje, w jakim miejscu na opakowaniu powinna być umieszczona informacja, jaka będzie jej wielkość, czy przyjmie ona formę napisów informujących czy też będzie miała charakter piktogramu. Przy tym minister będzie obowiązany zapewnić, aby informacja była widoczna, zrozumiała i jednoznaczna, tak by mogła skutecznie pełnić funkcję ostrzegawczą i prewencyjną.

Przewiduje się ponadto nowelizację art. 13^1 ust. 1 poprzez uzupełnienie katalogu przesłanek, od których spełnienia uzależniona jest możliwość prowadzenia reklamy i promocja piwa. Reklama i promocja będzie musiała zawierać informację o szkodliwości spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży lub karmiące piersią. Informację taką trzeba będzie zamieszczać we wszystkich rodzajach przekazów reklamowych i promocyjnych, których przedmiotem będzie piwo, bez względu na to gdzie taka reklama będzie udostępniana. Ze względu na różnorodność środków przekazu (m. in.: słupy, tablice reklamowe, telewizja, Internet, radio) zdecydowano, że szczegóły realizacji obowiązku informacyjnego zostaną określone w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw zdrowia. Podobnie jak w przypadku informacji na naczyniach zamkniętych, rozporządzenie będzie przesądzało zarówno treść informacji, która będzie musiała być zmieszczona w przekazie reklamowym i promocyjnym, jak i sposób jej podania jej do wiadomości (np. w którym miejscu reklamy wizualnej albo papierowego materiału promocyjnego powinna być zamieszczona informacja i jaką powierzchnię powinna zajmować, czy w reklamie telewizyjnej informacja powinna być odczytana przez lektora, czy też wystarczy jej wyświetlenie w reklamie przez określony czas, w jaki sposób przekazywać informację podczas eventu promującego piwo). Wydając rozporządzenie minister będzie musiał

kierować się tym, aby przekazywana informacja była zrozumiała dla adresatów i jednoznacznie wskazywała zagrożenie.

Ze względu na to, że projekt nakłada na przedsiębiorców nowe obowiązki i obciążenia związane ze zmianą wyglądu opakowań napojów alkoholowych, ingerując tym samym w zasady prowadzenia działalności gospodarczej, sformułowano regulację przejściową gwarantującą możliwość prowadzenia sprzedaży napojów alkoholowych w naczyniach niespełniających wymogów przewidzianych nowymi przepisami, przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie nowelizacji. Przewidziano ponadto wydłużony 6-miesięczny okres *vacatio legis*, aby zapewnić odpowiedni czas na zapoznanie się z nową regulacją i dostosowanie do niej swojej działalności przez adresatów, w szczególności w zakresie dostosowania treści przekazów reklamowych i promocyjnych do nowych regulacji.

4. Konsultacje

Przed podjęciem decyzji o przygotowaniu projektu ustawy zasięgnięto opinii podmiotów zainteresowanych rozstrzygnięciem sprawy. Wyniki konsultacji przedstawiono w Ocenie Skutków Regulacji.

5. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej ustawy jest zgodny prawem Unii Europejskiej.

W odniesieniu do projektowanej regulacji zastosowanie będzie miała procedura notyfikacji, o której mowa w art. 45 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz. Urz. UE L 304 z 22.11.2011, str. 18, z późn. zm.). W myśl art. 39 tego rozporządzenia państwa członkowskie mogą wymagać, zgodnie z procedurą określoną w art. 45, podawania dodatkowych obowiązkowych danych szczegółowych w odniesieniu do szczególnych rodzajów lub kategorii środków spożywczych, o ile jest to uzasadnione przynajmniej jednym z poniższych powodów:

a) ochroną zdrowia publicznego;
b) ochroną konsumentów;
c) zapobieganiem nadużyciom;
d) ochroną praw własności przemysłowej i handlowej, oznaczeń pochodzenia, zarejestrowanych nazw pochodzenia oraz zapobieganiem nieuczciwej konkurencji.

W związku z tym, że projektowana nowelizacja polega na wprowadzeniu obowiązku podawania dodatkowych informacji na naczyniu zawierającym napój alkoholowy tj. informacji o szkodliwości spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży lub karmiące piersią, znajdzie zastosowanie art. 45 rozporządzenia. Zgodnie z tym przepisem państwo członkowskie, które uznaje za konieczne przyjęcie nowego prawodawstwa dotyczącego informacji na temat żywności, jest obowiązane zawiadomić wcześniej Komisję i inne państwa członkowskie o planowanych przepisach i podać powody, które je uzasadniają.

Tytuł projektu: Ustawa o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi **Przedstawiciel wnioskodawcy:** senator Robert Mamątow **Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym:** Iwona Kozera-Rytel, główny legislator, tel. 22 694 9338 Marian Fałek, ekspert ds. OSR, tel. 22 694 9097	**Data sporządzenia:** 6 listopada 2018 r. **Źródło:** petycja **Nr druku: 1017**

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

„*Ciąża bez alkoholu*" – pod takim hasłem Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzi od 2007 roku działania edukacyjne związane z upowszechnianiem wiedzy na temat szkód w rozwoju płodu wynikających z picia alkoholu przez matkę w czasie ciąży. Badania statystyczne ukazują, że działania te przynoszą pożądane efekty. Udział kobiet deklarujących, że w czasie ciąży nie spożywa alkoholu w latach 2013-2017 wzrósł o 5,26 pkt. proc., z poziomu 89,9% w 2013 r. do 95,16% w 2017 r.[1]

Tabela nr 1: Spożywanie alkoholu w trakcie ciąży.

częstość picia	% 2013 r.	% 2017 r.	zmiana zachowania	
			tendencja	w pkt. proc.
cztery lub więcej razy w tygodniu	0,11	0,20	wzrost	0,1
dwa lub trzy razy w tygodniu	0,21	0,14	spadek	-0,1
dwa do czterech razy w miesiącu	1,27	0,46		-0,8
raz w miesiącu lub rzadziej	8,51	4,03		-4,5
nie piła	89,90	95,16	wzrost	5,3
suma	100	100		0,00

Źródło: "*Zachowania zdrowotne kobiet w ciąży 2017*", Państwowa Inspekcja Sanitarna.

Jednak mimo pozytywnych zmian zachowań kobiet w ciąży nadal rozpowszechnionych jest w społeczeństwie wiele błędnych poglądów, jak np. dotyczący niewielkiej szkodliwości wypijania umiarkowanych ilości alkoholu w trakcie ciąży. Występowanie takich poglądów ilustrują dane w poniższej tabeli.

Tabela nr 2: Ocena ryzyka zdrowotnego dla dziecka.

ocena ryzyka dla kobiet	jedn.	picie niewielkich ilości alkoholu	picie dużych ilości alkoholu
brak ryzyka	%	1,07	0,44
nieznaczne ryzyko		7,06	0,19
średnie ryzyko		16,51	1,00
wysokie ryzyko		75,35	98,37
suma		100	100

Źródło: Badanie "*Zachowania zdrowotne kobiet w ciąży 2017*", Państwowa Inspekcja Sanitarna.

W konsekwencji zachowań kobiet w ciąży przejawiających się w kontynowaniu spożywania alkoholu występują przypadki dzieci dotkniętych zaburzeniami opisywanymi jako Spektrum Alkoholowych Uszkodzeń Płodu (FASD)[2], w tym najcięższą formą wad wrodzonych, somatycznych i neurologicznych jaką jest alkoholowy zespół płodowy (ang. fetal alcohol syndrome, FAS). Skala występowania FAS w Polsce może mieścić się w przedziale 1-3 na 1000 urodzeń (0,3%), oznacza to, że nawet 900 dzieci w roku rodzi się z pełnymi objawami tej choroby[3], prawdopodobnie zaburzenia opisywane jako FASD ma 20 dzieci na 1000. FAS jest chorobą nieuleczalną, której jednak zgodnie z naukową wiedzą można uniknąć jeżeli kobiety w ciąży nie będą spożywać alkoholu.

[1] Źródło: „*Zachowania zdrowotne kobiet w ciąży 2017* r."; Państwowa Inspekcja Sanitarna; https://gis.gov.pl/wp-content/uploads/2018/04/Zachowania-zdrowotne-kobiet-w-ci%C4%85%C5%BCy-alkohol-i-papierosy.-Raport-2017-1.pdf

[2] Marek Banach: *Alkoholowy Zespół Płodu. Teoria, Diagnostyka, Praktyka.*. Kraków: Wydawnictwo WAM, 2011. ISBN 978-83-7505-851-2.

[3] Źródło: „Płodowy zespół alkoholowy w ujęciu interdyscyplinarnym" , Państwowa medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa w Opolu, 2015, Edyta Kędra, Maria Borczykowska – Rzepka.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt.

W celu rozwiązania problemu rekomenduje się projekt regulacji: *ustawa o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*, w której proponuje się wprowadzenie następujących narzędzi interwencji:

1. nałożenie na producentów i dystrybutorów napojów alkoholowych obowiązku umieszczania na etykiecie produktu informacji o szkodliwości spożywania alkoholu przez kobiety będące w ciąży lub karmiące piersią,
   - minister właściwy do spraw zdrowia, w rozporządzeniu, określi wielkość, zakres, wzór i sposób umieszczania tej informacji,
   - napoje alkoholowe dostarczane do miejsc sprzedaży w naczyniach niespełniających wymagania będą mogły być sprzedawane nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy,

2. rozszerzenie zakresu informowania o szkodliwości alkoholu dla kobiet w ciąży i karmiących piersią poprzez rozciągnięcie obowiązku informacyjnego na wszystkie przekazy reklamowe i promocyjne dotyczące piwa,
   - minister właściwy do spraw zdrowia, w rozporządzeniu, określi sposób i zakres informowania.

Oczekuje się, że projektowana regulacja przyczyni się do podniesienia świadomości społeczeństwa, w szczególności kobiet w ciąży i ich rodzin, o szkodliwości spożywania alkoholu, a także wpłynie profilaktycznie na otoczenie, które często nie reaguje lub wręcz zachęca kobiety do picia alkoholu. Efektem wdrożenia projektowanej ustawy będzie dalszy spadek spożycia alkoholu przez kobiety będące w ciąży i zmniejszeniu ulegnie liczba przypadków dzieci dotkniętych Spektrum Alkoholowych Uszkodzeń Płodu (FASD).

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

W Europie FASD jest najbardziej rozpowszechnionym niegenetycznym zaburzeniem neurorozwojowym. Na świecie częstotliwość występowania FAS szacuje się na 3-9 na 1.000 żywych urodzeń. W Niemczech co roku rodzi się około 2.200 dzieci z FAS, w USA 5.000 dzieci z FAS.[4]

Światowy Dzień FAS (*World FAS Day*), Dzień Świadomości FASD (*FASD Awareness Day*), obchodzony na świecie corocznie 9 września. W celu uświadomienia przyszłym matkom skutków picia alkoholu w czasie ciąży, jego wpływ na rozwój płodu, a w przyszłości – na możliwy, nieprawidłowy rozwój dziecka, a także, aby zwrócić uwagę społeczeństw na występowanie problemu w skali światowej z ideą ustanowienia Dnia Świadomości wystąpili rodzice, z Toronto (Kanada) i Tucson (USA). Pierwszy Międzynarodowy Dzień FAS odbył się 9 września 1999 w Auckland w Nowej Zelandii, podczas "Minuty refleksji" (w tamtejszym kościele), o godz. 9:09. Następnie FAS Day odbyły się kolejno w Australii, RPA, USA, aby w końcu, przy udziale wolontariuszy z Włoch, Niemiec i Szwecji przenieść się na grunt europejski (w tym Polskę). Senat Stanów Zjednoczonych, rezolucją z 23 czerwca 2004, ustanowił dzień 9 września Narodowym Dniem FASD (*National FASD Day*).[5]

Komisja Europejska (KE) dostrzegając negatywne skutki spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży uruchomiła, w 2016 r., wspólnie ze Światową Organizacja Zdrowia, projekt, którego celem jest monitorowanie zjawiska oraz promocja skutecznych metod prewencyjnych. Z publikacji KE, która jest efektem realizacji tego przedsięwzięcia, wynika, że kraje członkowskie w celu ograniczenia tego negatywnego zjawiska podejmują różne działania, w tym zaprezentowany jest przypadek Litwy, która w 2016 r. wprowadziła prawo zobowiązujące podmioty do umieszczaniu na etykietach ostrzeżenia o szkodliwości spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na płód.[6]

Z przeglądu doświadczeń międzynarodowych wynika, że we Francji od 2007 r. przepisy zobowiązują do podawania informacji „Picie alkoholu w czasie ciąży nawet w małych ilościach może mieć poważne konsekwencje zdrowotne dla dziecka" lub użycia piktogramu z przekreśloną na czerwono kobietą w ciąży pijącą alkohol.[7]

---

[4] Źródło: Panstwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, http://www.parpa.pl/index.php/ciaza-bez-alkoholu/badania

[5] Źródło: Na podstawie informacji zamieszczonych na stronach wikipedia.org oraz www.fasday.com.

[6] Źródło: *„Prevention of harm caused by alcohol exposure in pregnancy"*, Komisja Europejska i Biuro Regionalne Światowej Organizacja Zdrowia w Europie, http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0005/318074/Prevention-harm-caused-alcohol-exposure-pregnancy.pdf

[7] Źródło: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt			
Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
kobiety w ciąży	ok. 380 tys./rok	szacunki własne na podstawie danych GUS	• zwiększenie świadomości szkodliwości spożywania alkoholu dla dziecka • ograniczenie ryzyka wystąpienia FASD
producenci napojów alkoholowych dystrybutorzy napojów alkoholowych: • hipermarkety, supermarkety, • dyskonty, • sklepy spożywcze, • sklepy monopolowe winno-cukiernicze, • sklepy wysoko wyspecjalizowane, • stacje benzynowe, • sklepy internetowe, • puby, bary, kawiarnie, restauracje, • kluby, dyskoteki, • hotele, • punkty czasowe, imprezy masowe.	553 podmioty gospodarcze w 2015 r.	GUS, Rocznik statystyczny przemysłu 2016 KPMG „*Rynek napojów alkoholowych w Polsce*”	• obowiązek umieszczania na etykiecie produktu informacji o szkodliwości spożywania alkoholu przez kobiety będące w ciąży lub karmiące piersią • obowiązek informowania w przekazach reklamowych piwa o szkodliwości alkoholu dla kobiet w ciąży i karmiących piersią • koszty jednorazowe związane z dostosowaniem etykiet do zmienionych przepisów • negatywny wpływ na popyt na napoje alkoholowe
minister właściwy do spraw zdrowia			• obowiązek wydania rozporządzenia w którym zostaną określone wielkość, zakres, wzór i sposób umieszczania informacji o szkodliwości spożywania alkoholu przez kobiety będące w ciąży lub karmiące piersią • obowiązek wydania rozporządzenia w którym informowania w przekazach reklamowych piwa o szkodliwości alkoholu dla kobiet w ciąży i karmiących piersią

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.

Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) stwierdziła, że propozycja polegająca na wprowadzeniu obowiązku umieszczania na etykiecie napojów alkoholowych informacji o szkodliwości każdej dawki alkoholu na rozwój poczętego dziecka w łonie matki jest w pełni uzasadniona i niezbędna. PARPA oceniła projekt *ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* jako istotny krok w kierunku zapewnienia konsumentom rzetelnej informacji dotyczącej zagrożeń związanych ze spożywaniem napojów alkoholowych. Jednocześnie wyraziła pogląd, że projekt regulacji należałoby zmodyfikować w kierunku zunifikowania form i zakresu ostrzeżeń w odniesieniu do wszystkich form przekazu reklamowego.

Minister Zdtrowia wyraził stanowisko, że propozycje zawarte w projekcie *ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* ocenić należy jako istotny krok w kierunku zapewnienia konsumentom rzetelnej informacji dotyczącej zagrożeń związanych ze spożywaniem napojów alkoholowych. Jednocześnie wskazano, że z uwagi na brak dołączonego do projektu ustawy uzasadnienia oraz oceny skutków regulacji, utrudnione jest odniesienie się do celowości i zasadności zaproponowanych zmian. Projekt ustawy nakładać będzie także na mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców nowe – dodatkowe – obowiązki i obciążenia związane ze zmianą wyglądu opakowań napojów alkoholowych, które mogą rodzic skutki finansowe po ich stronie, pomimo, iż są oni już zobligowani do znakowania produktów, jednakże w mniejszym zakresie. Ponadto Minister Zdrowia, w związku z tym, że proponuje się wprowadzenie nowego warunku reklamy i promocji piwa jakim ma być obowiązek zawarcia w reklamie i promocji informacji o szkodliwości spożycia alkoholu przez kobiety w ciąży lub karmiące piersią, zwraca uwagę, że zasadna byłaby modyfikacja projektu ustawy w kierunku zunifikowania form i zakresu ostrzeżeń w odniesieniu do wszystkich form przekazu reklamowego.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wyraził stanowisko, że popiera wprowadzenie zmian legislacyjnych umożliwiających wprowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych przedstawionych w petycji na temat szkodliwości alkoholu dla dziecka w łonie matki.

Minister Sprawiedliwości wyraził pogląd, że w pełni podziela potrzebę podjęcia wielokierunkowych działań mających na celu zabezpieczenie szeroko pojętego dobra dziecka, którego zdrowie lub życie jest zagrożone na skutek nieodpowiedzialnego zachowania matki spożywającej alkohol podczas ciąży.

Rzecznik Praw Dziecka w pełni popiera petycję w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej uchwalenia przepisów informujących o szkodliwości picia alkoholu przez kobiety w ciąży, gdyż służy ochronie dobra dziecka.

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców (ZPP) wyraził stanowisko, że zauważa istnienie problemu spożywania napojów alkoholowych przez kobiety w ciąży i za konieczne uważa podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie, czy wręcz wyeliminowanie tego zjawiska. Jednak w przekonaniu przedsiębiorców i pracodawców branży alkoholowej proponowane przepisy mogą naruszać przepisy unijne. ZPP postuluje, aby branża alkoholowa wypracowała w drodze samoregulacji wspólne oznaczenia informujące o szkodliwości spożywania alkoholu w ciąży.
ZPP stwierdziła, że projekt nowelizacji powinien być zbadany z punktu widzenia prawa wspólnotowego. Kwestia umieszczania dodatkowych informacji na etykietach żywności podlega prawu UE i obowiązek umieszczenia na opakowaniach napojów alkoholowych informacji o szkodliwości dawki alkoholu na rozwój poczętego dziecka byłby regulacją odnoszącą się do wymagań cech produktu, czyli przepisem technicznym podlegającym notyfikacji w UE. Zdaniem ZPP powstaje również pytanie, czy obowiązek ten miałby być spełniany przez podmioty działające w innych krajach UE, w stosunku do produktów wprowadzanych na Polski rynek.

Związek Pracodawców Przemysłu Piwowarskiego w Polsce Browary Polskie wyraził stanowisko, że jako branża odpowiedzialna jest całkowicie przeciwna spożywaniu jakichkolwiek, nawet najmniejszych, ilości alkoholu przez kobiety w ciąży i podziela opinię autora petycji, że „Działania zapobiegawcze i edukacja społeczeństwa na temat FAS (…) jest lepsza, niż borykanie się ze skutkami". Związek Browary Polskie poinformował, że już w 2013 r. zainicjował szereg długofalowych akcji edukacyjnych na temat zagrożeń związanych z konsumpcja alkoholu w ciąży. Jednym z podjętych działań branży było wprowadzenie na opakowania piw produkowanych przez browary zrzeszone w Związku Browary Polskie kolejnego dobrowolnego znaku odpowiedzialnościowego – „W ciąży nie piję alkoholu". Zdaniem Związku Browary Polskie stosowanie znaków odpowiedzialnosciowych na piwie doskonale wpisuje się w działania edukacyjne na rzecz trwałej zmiany zachowań związanych ze spożywaniem alkoholu i jako przykład skuteczności tego rodzaju działań może być zmniejszenie liczby pijanych kierowców. Jednakże Związek Browary Polskie poinformował, że jest sceptyczny co do zawartej w petycji propozycji ustawowego zaobowiązania producentów do informowania na etykietach produktów o ich szkodliwości dla poczętego dziecka. W ocenie Związku Browarów Polsakich skuteczność względem profilaktyki FAS można osiągnąć szeregiem działań informacyjnych i edukacyjnych, przy czym niekoniecznie musi to oznaczać tworzenie kolejnych wymogów prawnych, gdyz wielokrotnie lepsze skutki przynosi działanie dobrowolne, motywowane autentyczną troską o zdrowie konsumentów, aniżeli tylko wypełnianie wymogów ustawowych.

Związek Pracodawców Polski Przemysł Spirytusowy (ZPPPS) wyraził pogląd, że każda inicjatywa mająca na celu edukację na temat szkodliwości alkoholu dla nienarodzonego dziecka skierowana do kobiet w ciąży oraz tych, które chciałyby zostać matkami, jest godna wsparcia i co najmniej przychylnego rozpatrzenia. Jednakże zdaniem ZPPPS informowanie przyszłej matki o szkodliwych skutkach spożywania przez nią alkoholu w momencie, kiedy sięga po butelkę to zdecydowanie za późno. Takie rozwiązanie mogłoby pełnić jedynie funkcję wspierającą. Mogłoby ono zadziałać tylko względem kobiet, które chcą być odpowiedzialne, a dziś nie mają wystarczającej wiedzy, by zachować całkowitą abstynecję.

ZPPPS wyraziło pogląd, że nakładanie na przedsiębiorców obowiązku umieszczania dodatkowych informacji na etykietach napojów spirytusowych to sprawa podlegająca prawu UE (etykietowanie żywności reguluje rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności). Dlatego w przypadku próby wprowadzena takiego obowiązku dla polskich producentów, regulacje odnoszące się do wymaganych cech produktu, jak opakowanie, oznakowanie i etykietowanie są uznawane za przepisy techniczne i podlegają notyfikacji w UE. Ponadto zdaniem ZPPPS jeśli postulat składany przez autorów petycji miałby być stosowany względem wszystkich przedsiębiorców, to powinien być wprowadzony na poziomie UE. ZPPPS informuje, że obecnie w ramach samoregulacji część producentow napojów spirytusowych stosuje na swoich etykietach znaki graficzne przestrzegające przed spożywaniem napojów alkoholowych przez kobiety w ciąży.

Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej (Pracodawcy RP) wskazują, że w wielu przypadkach dobrowolne działania przedsiębiorców sa skuteczniejsze niż ustawowe nakazy i idące z nimi kary i procedowany projekt to właśnie taki przypadek. Zdaniem Pracodawców RP prowadzone intensywne działania branży piwowarskiej oraz innych producentów alkoholu powodują, że praktycznie każda ciężarna kobieta spotyka się z jasnym komunikatem o szkodliwości alkoholu dla nienarodzonych dzieci. Ponadto w opinii Pracodawców RP wprowadzeniu nowych wymogów prawnych powinna

towarzyszyć głęboka refleksja nad kosztem ekonomicznym takich rozwiązań. Dlatego np. zaproponowane w założeniach do nowelizacji ustawy okresy przejściowe powinny zostać znacząco wydłużone. W przeciwnym razie istnieje poważne ryzyko doprowadzenia do szkód finansowych. Wprowadzenie obowiązku znakowania opakowań alkoholu mogłoby wygenerować gigantyczne koszty dla jego właścicieli czyli handlowców, często prowadzących niewielkie sklepy. Dla oceny proponowanego rozwiązania fundamentalne znaczenie ma również docelowy format ostrzeżenia. Dlatego Pracodawcy RP uważają, że do projektu ustawy powinien być również dołączony projekt aktu wykonawczego. Ponadto Pracodawcy RP zwrócili także uwagę na konieczność notyfikacji przepisów w Komisji Europejskiej.

Stowarzyszenie Regionalnych Browarów Polskich Polskie Piwo Regionalne (SRBP) wyraziło pogląd, że z zaniepokojeniem przyjęło informację na temat prowadzenia prac związanych z petycją dotyczaca obowiązku ostrzegania przed szkodliwością wyrobów alkoholowych dla kobiet w ciąży przy pomocy specjalnych oznaczeń umieszczanych na etykietach. Zaniepokojenie browarów nie wynikało z przesłanek, którymi kierowali się inicjatorzy petycji, gdyż członkowie SRBP uważają, że szkodliwy wpływ alkoholu na zdrowie dziecka rozwijającego się w łonie matki jest kwestią ważną. SRBP, uważa jednak, że procedowane zmiany poprzez wąskie traktowanie tematu, mogą nie przynieść wymiernych korzyści dla odpowiedzialnego sięgania po alkohol. Zdaniem SRBP narzędziem właściwym do realizowania celów prewencyjnych nie są kolejne ostrzeżenia drukowane na etykietach, ale podnoszenie kultury spożywania napojów alkoholowych oraz nieustanna edukacja skierowana na odpowiedzialną konsumpcję. Branża piwowarska z własnej inicjatywy podejowała już cały szereg inicjatyw edukacyjnych odnoszących się do podnoszenia wiedzy na temat zagrożeń związanych z konsumpcją alkoholu. Ponadto zdaniem SRBP wprowadzenie proponowanych zmian musiałoby być także rozciągnięte w czasie, gdyż wprowadzenie takiej regulacji wymaga notyfikacji KE, aktów wykonawczych, okresu przejściowego.

Związek Pracodawców Polska Rada Winiarstwa (ZPPRW) wyraziła pogląd, że problemu nie rozwiąże zastosowanie na etykietach napojów piktogramu lub informacji o szkodliwości, gdyż ten sposób komunikacji nie niosąc za sobą szczegółowej informacji, zostanie przez kobiety zignorowany. ZPPRW w opinii zwróciła także uwagę na aktualny stan prawny, z którego wynikają zasady znakowania żywności w Polsce. Kwestie te reguluje rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, w związku z czym wprowadzenie odrębnych w Polsce przepisów obligujących do zamieszczania na etykietach dodatkowych informacji, będzie obowiązywało jedynie podmioty produkujące wyroby na terenie kraju. Zdecydowana większość win sprzedawanych w Polsce pochodzi z krajów UE i jest wprowadzana w oparciu o zasadę swobodnego przepływu towarów. Oznacza to, że nie będą one podlegały regułom zamieszczania informacji przyjętym na terenie Polski.

Fundacja Rodzin Adopcyjnych wyraziła stanowisko, że w pełni popiera petycję w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej uchwalenia przepisów informujących o szkodliwości picia alkoholu przez kobiety w ciąży.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych.

(ceny stałe z 2018 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	*Łącznie (0-10)*
Dochody ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Wydatki ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Saldo ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

Źródła finansowania	
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Przedmiotowy projekt ustawy będzie pozytywnie oddziaływał na sytuację sektora finansów publicznych, gdyż poprzez zmniejszenie negatywnego zjawiska polegającego na spożywaniu alkoholu przez kobiety w ciąży ograniczeniu ulegnie liczba dzieci dotkniętych FASD. W konsekwencji zmniejszeniu ulegną wydatki publiczne ponoszone przez jednostki sektora publicznego w związku z leczeniem i opieką społeczną dzieci dotkniętych tą chorobą. Na tym etapie procesu legislacyjnego nie dysponuje się wiarygodnymi wynikami badań naukowych, ekspertyzami wykonanymi przez resort zdrowia, w których oszacowanoby koszty społeczne wynikające z występowania tego zjawiska. Z przeglądu publikacji światowych nt. choroby FASD wynika, że opracowania, w których zamieszczone są szacunki kosztów społecznych to sporadyczne przypadki. W tym kontekście wydaje się, że pewien obraz skali negatywnych skutków ukazuje opracowanie *„Societal costs of fetal alcohol syndrome in Sweden”*[8]. Z publikacji tej wynika, że koszt FAS/FASD ponoszony przez chorą osobę, rodzinę i społeczeństwo jest bardzo duży. W Szwecji, gdzie współczynnik FAS kształtuje się na poziomie 0,2%, roczny koszt społeczny, w przeliczeniu na 1 dziecko wynosi 76.000 euro, a w przypadku osoby dorosłej 110.000 euro. Oznacza to, że roczny koszt ekonomiczny wynikający z choroby FAS w Szwecji wynosi co najmniej 1,6 mld euro.

[8] Źródło: Sweden, Linnaeus University; *„Societal costs of fetal alcohol syndrome in Sweden”; L. Ericson, , L. Magnusson, Bo Hovstadius,* https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5438823/

<table>
<tr><th colspan="8">7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.</th></tr>
<tr><td colspan="8">Skutki</td></tr>
<tr><td colspan="2">Czas w latach od wejścia w życie zmian</td><td>0</td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>5</td><td>10</td><td>Łącznie (0-10)</td></tr>
<tr><td rowspan="3">W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2018 r.)</td><td>duże przedsiębiorstwa</td><td>0</td><td rowspan="2">3</td><td colspan="2" rowspan="2">9</td><td></td><td></td><td rowspan="2">12</td></tr>
<tr><td>sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw</td><td>0</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe</td><td>0</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">W ujęciu niepieniężnym</td><td>duże przedsiębiorstwa</td><td colspan="7" rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw</td></tr>
<tr><td>rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe</td><td colspan="7">Przedmiotowa ustawa będzie wpływała na działalność producentów i dystrybutorów napojów alkoholowych. Regulacja nakładając obowiązek umieszczania na etykiecie produktu informacji o szkodliwości spożywania alkoholu przez kobiety będące w ciąży lub karmiące piersią będzie powodowała wystąpienie dodatkowych kosztów. Z analizy wynika, że będą to koszty jednorazowe, związane z koniecznością zapoznania się z przepisami oraz dostosowaniem do wymogów prawa etykiety umieszczanej na opakowaniach. Ponadto wystąpią skutki trwałe wynikające z ograniczenia popytu jako rezultat zmiany zachowań kobiet w ciąży.

<u>Ocena wpływu regulacji na poziomie micro</u> tj. oddziaływania projektowanego prawa na producenta napojów alkoholowych:

• <u>koszty administracyjne związane z zapoznaniem się z przepisami prawa</u>. Koszty te mogą wynosić ok. 5.000 zł, w przeliczeniu na 1 przedsiębiorstwo. Koszt ten został przyjęty w wysokośći zbliżonej do kwoty oszacowanej przez KE, Impact Assessment do regulacji o znakowaniu żywności (KE przyjeła ten koszt na poziomie 1.408 euro, na 1 podmiot)[9],

• <u>koszty projektu etykiety</u>. Koszty projektowania etykiety na opakowania alkoholowe zawierające informację o szkodliwości spożywania alkoholu przez kobietę w ciąży przyjmuje się w przedziale od 8.000 zł do 16.000 zł. Wielkości te przyjęto na poziomie kosztów oszacowanych przez KE (2.000 – 4.000 euro), Impact Assessment do regulacji określającej zasady znakowania żywności,[10]

• <u>koszty zmiany etykiet na opakowaniach.</u> Ocenę wpływu przedmiotowej ustawy na przedsiębiorstwa dokonano z perspektywy micro tj. wpływu regulacji na pojedynczy typowy podmiot działający w branży producentów i dystrybutorów napojów alkoholowych. Z analizy wynika, że z uwagi na przyjęty w projekcie zapis, na podstawie którego, napoje alkoholowe dostarczane do miejsc sprzedaży w naczyniach niespełniających wymagania będą mogły być sprzedawane nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy, można wnioskować, że skutki w postaci ponoszenia przez przedsiębiorstwa dodatkowych kosztów będą nieduże.</td></tr>
</table>

[9] <u>Źródło</u>: Komisja Europejska Impact Assessment Report On General Food Labelling Issues http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2008/sec_2008_0092_en.pdf;

[10] <u>Źródło</u>: Komisja Europejska Impact Assessment Report On General Food Labelling Issues http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2008/sec_2008_0092_en.pdf; str. 40.

Zasadność poprawności takiego wniosku wynika z dokumentu Ocena Skutków Regulacji (Impact Asdsessment) sporządzonego przez Komisję Europejską do regulacji w której okeślone zostały zasady znakowania żywności[11] wynika, że ponad 60% przedsiębiorstw dokonuje zmiany etykiety w okresie dwóch lat. Ponadto z przedstawionej statystyki wynika, że zmiana prawa decydowała o zmianie etykiety przeciętnie w 42% przypadków, a pozostale czynniki determinowały zmianę oznakowania produktów przeciętnie w 58% przypadków.

Tabela nr 3: Częstotliwość dokonywania zmiany etykiety.

	Procent zmienianych etykiet			
	raz w roku	raz na dwa lata	raz na trzy lata	inne
	%			
RAND Survey	37	26	20	18
SME Panel Survey	29	26	25	19

Źródło: Komisja Europejska; "*Impact Assessment Report on General Food Labelling Issues*", str. 40.

Wykres nr 1: Czynniki determinujące zmianę etykiety.

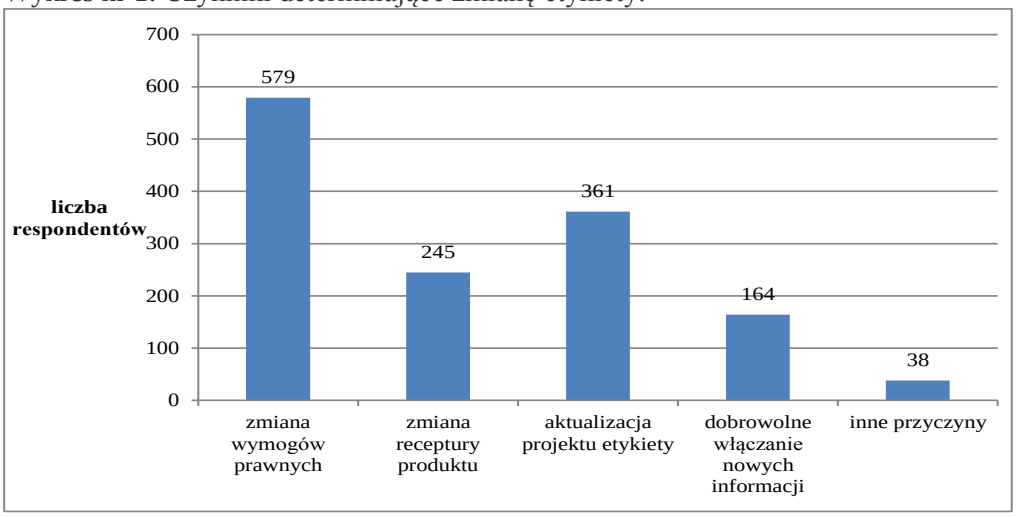

Źródło: Komisja Europejska; „*Impact Assessment Report on General Food Labelling Issues*", str. 39.

Ocena wpływu regulacji na poziomie macro tj. branży napojów alkoholowych. Uwzględniając liczbę producentów napojów alkoholowych, 553 podmioty wg stanu na koniec 2015 r., szacuje się, że łączne koszty jednorazowe związane z zapoznaniem się z przepisami oraz dostosowaniem do wymogów etykiety mogą wynieść **ok. 12 mln zł**. Na kwotą tą składają się koszty związane z zapoznaniem się z przepisami, oszacowane w kwocie ok. 3 mln zł, które zostaną poniesione w 1 roku, oraz koszty dostosowania etykiety, prawdopodobnie podmioty poniosą w drugim i trzecim roku obowiązywania zmienionych przepisów, koszty te szacuje się w wysokości 9 mln zł.

Wpływ regulacji popyt na napoje alkoholowe:

- ograniczenie spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Celem przedmiotowej regulacji jest zwiększenie świadomości kobiet w ciąży o szkodliwości spożywania alkoholu dla zdrowia dziecka. Należy oczekiwać, że zmienione opakowania oraz przekaz reklamy zawierający informację o szkodliwości alkoholu spowoduje ograniczenie spożywania takich produktów przez kobiety w ciąży.

[11] Źródło: Komisja Europejska Impact Assessment Report On General Food Labelling Issues http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2008/sec_2008_0092_en.pdf, str. 39 – 40.

		Wydaje się, że pewną wskazówką odnośnie do skuteczności działania zaproponowanego w projekcie ustawy mogą być doświadczenia związane z wprowadzeniem analogicznych rozwiązań w odniesieniu do informowania na paczkach papierosów o szkodliwości dla zdrowia palenia papierosów. Wyniki badań pokazują, że „Ostrzeżenia zdrowotne umieszczane na paczkach papierosów okazały się skutecznym sposobem informowania palaczy o szkodliwości palenia. Wyniki badania GATS potwierdzają, że spostrzegane są one przez niemal wszystkie osoby palące (96,6%). (…) Blisko co piąty palacz (17,7%) twierdzi, że ostrzeżenia skłoniły go do rozważenia zaprzestania palenia”.[12] Z uwagi jednak na brak wiarygodnego parametru, który mógłyby zostać wykorzystany do oszacowania wielkości spadku popytu nie dokonuje się kalkulacji ilościowej tego skutku w postaci zmniejszenia sprzedaży napojów alkoholowych, • <u>możliwe skutki uboczne polegające na zwiększeniu świadomości o szkodliwości alkoholu przez pozostałe grupy konsumentów.</u> Z analizy trendów konsumenckich na rynku napojów alkoholowych w Polsce wynika, że odsetek konsumentów napojów alkoholowych, którzy ograniczają spożycie alkoholu ze względu na zdrowie i dobre samopoczucie wynosi obecnie 22%. Z badań wynika, że z upływem czasu (horyzont 2 lat) wpływ tego czynnika będzie miał kluczowe znaczenie wyraża następujący odsetek firm: 29% dla piwa, 50% dla wina i 43% dla napojów spirytusowych.[13]

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu.

Przedmiotowa regulacja będzie powodowała obciążenia regulacyjne związane z zapoznaniem się z przepisami prawa.

9. Wpływ na rynek pracy.

Brak skutków.

10. Wpływ na pozostałe obszary.

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☒ zdrowie

Omówienie wpływu	Przedmiotowa regulacja będzie pozytywnie oddziaływała na zdrowie kobiet w ciąży i dzieci.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego.

Przepisy projektu będą miały zastosowanie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Z uwagi na ważność regulacji ewaluacja efektów projektowanej ustawy powinna zostać przeprowadzona po upływie 5 lat jej obowiązywania. Jako mierniki proponuje się wskaźniki określające liczbę przypadków wstąpienia FASD.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).

Informacja nt. Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (F A S D) .

[12] Źródło: Publikacja „*Globalny sondaż dotyczący używania tytoniu przez osoby dorosłe (GATS) Polska 2009-2010*” http://www2.mz.gov.pl/wwwfiles/ma_struktura/docs/sondaz_tyt_15112010.pdf

[13] Źródło: KPMG „*Rynek napojów alkoholowych w Polsce*” https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2014/11/Rynek-napojow-alkoholowych-w-Polsce-2014-czesc-I.pdf

Informacja nt.
Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (F A S D) [14]

Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (FASD) jest nieuleczalnym, niegenetycznym zespołem chorobowym mogącym wystąpić u dzieci, których matki piły alkohol w czasie ciąży

FASD charakteryzują:

- uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego
- zaburzenia neurologiczne
- opóźnienie rozwoju fizycznego i psychicznego
- zaburzenia zachowania
- niedorozwój umysłowy
- nadpobudliwość psychoruchowa
- wady rozwojowe (m.in.: serca i stawów)

Skutkiem tych nieprawidłowości mogą być u dziecka trudności z:

- uczeniem się
- koncentracją uwagi
- pamięcią i zdolnością do rozwiązywania problemów
- koordynacją ruchową
- zaburzeniami mowy
- relacjami z ludźmi
- przestrzeganiem norm społecznych.

Deficyty związane ze Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (FASD) mają wpływ na rozwój intelektualny oraz społeczny dziecka także w okresie dorastania i po osiągnięciu dorosłości. Najcięższą formę uszkodzeń wywołanych prenatalną ekspozycją na alkohol stanowi **Płodowy Zespół Alkoholowy (FAS)**, w którym oprócz uszkodzeń ośrodkowego układu nerwowego wstępują również:

- prenatalne i postnatalne zaburzenia wzrostu (masa + długość ciała);
- dysmorfie twarzy (charakterystyczne cechy budowy twarzy: wąskie szpary powiekowe, brak rynienki podnosowej, brak górnej czerwieni wargowej).

Badania populacyjne szacujące rozpowszechnienie FASD przeprowadzone wśród dzieci w wieku 7-9 lat w Polsce wskazują na występowanie FASD nie mniej niż u 20 na 1000 dzieci. W Polsce wskaźnik FAS może wynosić 1-3 na 1000 urodzeń, rocznie ok. 900 dzieci z FAS.[15]

---

[14] Na podstawie informacji zamieszczonej na stronie internetowej http://ciazabezalkoholu.info/

[15] Źródło: „*Płodowy zespół alkoholowy w ujęciu interdyscyplinarnym*", Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa w Opolu, 2015, Edyta Kędra, Maria Borczykowska – Rzepka.